

Het broedseizoen 2024 van de Purperreiger in Nederland: aantal broedparen bereikt een ongekende hoogte!

Henk van der Kooij

Dit verslag is het 30ste van een reeks van verslagen waarvan de eerste in 1983 in *het Vogeljaar* is gepubliceerd. Het laatste Vogeljaarverslag verscheen in 2022. Sovon verzorgt sindsdien de publicaties van mijn landelijke overzichten. Het eerste Sovonverslag (verslag 28, seizoenen 2019, 2020, 2021) verscheen in september 2023. Het tweede Sovonverslag (verslag 29; 2022, 2023) is uitgekomen in juni 2024. Beide verslagen zijn te vinden op de Sovonwebsite onder soort-pagina Purperreiger.

Deze publicatie bespreekt broedseizoen 2024 van de purperreigerkolonies in Nederland. Tabel 1 geeft het overzicht van de Nederlandse gebieden met kolonies. Ter vergelijking is de tabel aangevuld met de gegevens van '20-'23. Broedgegevens die voor zich spreken en waarvan geen bijzonderheden zijn te vermelden komen in de tekst niet aan de orde.

Friesland

De toename van het aantal broedparen in Friesland is al jaren verrassend. Ook in 2024 was het aantal nesten weer hoger dan in de jaren ervoor. Vele jaren bedroeg het aantal broedparen ruim 20. In de jaren 2018-2020 broedden gemiddeld 31 paren in Friesland. Tabel 1 geeft de recente aantallen: in 2021:52; 2022:67; 2023:76 en in 2024:94!

De opmerkelijke groei is in de eerste plaats toe te schrijven aan de sterk gegroeide kolonie Brandemeer-Noord (W.A. Hottinga). In 2024 nam het aantal broedparen vooral toe in Brandemeer-Heida (T. Meijer) en in De Deelen (R. Kleefstra). Natuurbeheersmaatregelen hebben zeker aan deze sterke toename bijgedragen!

Kop van Overijssel

De Weerribben. Ook in 2024 is de waterstand in Wetering-West verlaagd gebleven met het oog op herstel van de rietvegetatie. Vandaar dat de Purperreiger ook in 2024 hier niet heeft gebroed (M. Kuiper).

De Wieden. In de grootste kolonie van Noord-Nederland, die in de Hoogwaterzone, leverden de drie (!) dronetellingen liefst 197 nesten op, een absoluut record (J. Boon, W.A. Hottinga en R. Messemaker).

Het ging de Purperreiger in Mastenbroek-Noord ook goed: hier leverde dronen 21 nesten op (W.A. Hottinga, M. Kuiper). Verder was het broeden van 9 paar in het Veldiger buitenland bij het Zwarte water verassend ((J. Bredenbeek, M. Kuiper).

In totaal hebben er 2024 ongeveer 230 paren Purperreigers in de Kop van Overijssel gebroed, beduidend meer dan in 2023 (ca 160).

Naardermeer

In 2023 hebben Jan Verkerke, Tim van den Broek en Kelly van de Meulenkamp samen de Purperreigers voor de laatste keer met een vliegtuig geteld. In 2024 is er alleen een dronetelling uitgevoerd. Het aantal nesten bedroeg in 2023 122. Voor 2024 is het aantal op basis van dronefoto's vastgesteld op 131 (T. van den Broek, K. Meulenkamp).

Breukeleveensche Plas

Het aantal nesten was in de periode 2019 t/m 2023 stabiel: gemiddeld 61 paar. De normale inventarisatie van deze drassige wilgenkolonie verliep in 2024 geheel anders. Het water stond op 30 mei minstens 10 cm hoger dan normaal, wat de grondtelling (M. van Balen, H. van der Kooij en D. Prop) van de nesten fors bemoeilijkte. Bovendien bleek al gauw dat er veel minder

nesten aanwezig waren. De oorzaak? Waarschijnlijk de aanwezigheid van een Vos omdat we een verse en een wat oudere drol vonden. De telling leverde slechts 34 nesten op: bijna een halvering van het aantal van de jaren ervoor! Gelukkig namen we ook broedende Purperreigers waar in de westelijke oeverzone van de Stille Plas. Dronebeelden van Dirk Prop leverden voor de zuidwestoever 25 nesten op, terwijl Jelle Abma (Sovon) nog 4 nesten noteerde voor oever west.

In totaal dus 63 paar, ongeveer evenveel als de jaren ervoor.

Vechtplassegebied. Purperreigers broeden graag in waterrietvelden maar kunnen ook broeden in Kleine Lisdoddevelden. De foto toont één nest met twee grote jongen, en verder fraai wit bescheten bijnesten van de grote jongen (lopers). Met dank aan de anonieme fotograaf.

Waterleidingplas

Het kan verkeren: in 2023 0, in 2024 13 nesten! In 2024 is er twee keer met een drone gevlogen, op 13 juni en op 1 augustus. Uit de dronebeelden blijkt dat de Purperreigers hier na half mei tot broeden zijn gekomen. Vroege vogels broeden vanaf eerste helft april. De nieuwe vestiging kende dus een late start. Vandaar dat er op 1 augustus 2024 30 grote jongen geteld konden worden (M. Struijff).

Vinkeveense plassen

Nieuwe vestiging. In 2023 zijn twee nesten met bijna vliegvlugge jongen gevonden op de Zuidplas (R. Idema, J. van der Winden). Eind juli 2024 bleken de vogels wat verhuisd. Vanuit een kano werd het voeren van jongen gehoord. Twee Purperreigers vlogen weg, een groot jong werd in het wilgentruweel gezien (R. Idema): minimaal 1 nest.

Kockengen

Het blijft de struweelkolonie hier in het fraaie struik- en boomrijk terrein met rechthoekige percelen omgeven door modderrijke sloten, goed gaan. Op 31 mei 2024 is een grondtelling uitgevoerd (F. van Haelst, H. van der Kooij en H. van Loenhoud). Deze inventarisatie verliep

uiterst modderig. Vrij snel na de start kwam Hans van Loenhoud in een moddersloot terecht. Even later gleed Henk van der Kooij van glibberige wilgentakken af en raakte tot aan zijn middel in de blubber. Gelukkig viel de inventarisatie niet in het modderwater: 38 nesten konden worden genoteerd, opnieuw meer dan de jaren ervoor.

25 juni 2024 Kockengen (drone-piloot H. van Loenhoud). Op de foto zijn zeker 11 nesten te zien. Als het weer het toelaat is dronen rond half juni beter daar dan veel nesten minder jongen hebben die van de nesten aflopen en zo witte schijfplekken buiten het nest creëren.

Kamerikse Nessen

De verwerking van de dronebeelden van 27 juni viel niet mee. De Purperreigernesten waren in het in hoogte sterk afwisselende wilgentruweel van de Bosjesnes niet altijd goed te zien, terwijl er slechts ongeveer 20 nesten werden geteld: meer dan een halvering van het aantal nesten in de jaren daarvoor! Vos? Gelukkig bleken er op de Grote Nes ook weer Purperreigers tot broeden te zijn gekomen. Echter, het aantal nesten hier kon met de dronebeelden niet goed worden vastgesteld. Vanwege de vraagtekens is er op 19 juli in het veld een na-controle uitgevoerd (Y. Grams, H. van der Kooij).

De Bosjesnes is een echt eiland. Een balk maakt doorvaart tussen eiland en kade onmogelijk. Voordeel: Purperreigers vereisen rust in de broedtijd. Nadeel: een Vos kan van het vaste land via de balk de kolonie inlopen om pup-snacks te oogsten. Een puntige vossendrol op de balk (zie foto) bevestigde deze mogelijkheid! Afschermen met kippengaas of prikkeldraad is geboden. De jarenlange praktijk heeft mij geleerd dat waar de Vos verschijnt, de Purperreiger verdwijnt.

Op de Grote Nes liep een vossenspoor – weer geen vreugdevol gegeven – de vestiging Wilgenrand binnen. We zagen ook hier een vossendrol. Hoewel we enerzijds geen predatie van jongen konden vaststellen, zagen we anderzijds weinig jongen.

Het veldbezoek leverde goede aanvullende nestgegevens op. De dronebeelden bleken niet helemaal compleet te zijn en er lagen nesten in dichte struiken die bij dronen snel over het hoofd worden gezien. Totaal: 20 nesten Bosjesnes (dronebeelden), 24 nesten Wilgenrand (vooral grondtelling), de Westhoek 14 nesten (dronebeelden). In totaal, heel verrassend, 58 nesten. Een nieuw record.

19 juli 2024 Bosjesnes. Zo'n balken constructie is wel boot-werend, dus recreant-werend, maar niet voss-werend. De vossendrol op de balk is hiervan het bewijs (eigen foto's).

Lopikerwaard

Rietnestkolonie bij IJsselstein. Met vreugde kan vermeld worden dat in de periode februari 2023 – midden 2024 er hard is gewerkt om het gebied langduriger en beter geschikt te maken voor de Rode Reiger! Er is daarbij gebruik gemaakt van de Uitvoeringsverordening Subsidie Biodiversiteit: leefgebieden bedreigde soorten/ provincie Utrecht. Eerst is er flink gemaaid en gekapt. Daarna is grond afgegraven en uitgebaggerd en afgevoerd. Dit alles om zo een geïsoleerd eiland met riet te creëren voor de Purperreiger.¹ Heel wijs met het oog op grondpredatoren!

---

¹ <https://www.provincie-utrecht.nl/de-lopikerwaard-kan-de-zeldzame-purperreiger-weer-jaren-veilig-broeden>

Het Droneteam Lopikerwaard heeft in 2024 hier weer gevlogen (H. de With). De dronebeelden leverden mij 27 nesten op! Zo laat ook deze kolonie al jaren een jaarlijkse toename zien. Wat betreft de twee eendenkooien in de omgeving: noch in de IJsselsteinse, noch in de Bloklandse eendenkooi is in 2024 broeden vastgesteld (G. Abel). Het ging de Purperreiger in 2024 ook goed in de Lekuiterwaarden aan de rand van de Lopikerwaard: in 2023 9, in 2024 13 nesten (A. Boele)

Nieuwkoopse Plassen

Het Nieuwkoopse plassen gebied herbergt twee kolonies, die in De Pot bij Noorden en die langs de Oude Vaart (Nieuwkoop Zuid). De afstand tussen beide kolonies bedraagt ongeveer 8 km.

De Pot. De grondtelling van 28 mei en de drone-beelden van 26 juni van deze unieke (struweel)-boomnestkolonie leverden een totaal van 65 nesten op. Gezien de beperkte broedgelegenheid een fraai aantal.

Oude Vaart. Grondige bestudering van de dronebeelden van 26 juni 2024 leverden mij 138 nesten op! Een nieuw record. Fijn dat na het dipje van 2023 – zeer waarschijnlijk veroorzaakt door menselijke verstoring – het aantal nesten echt onverwacht zo groot was.

Totaal aantal nesten plassen gebied in 2024 (De Pot + Oude Vaart): 203. Voor het eerst deze eeuw boven de 200!

19 juli 2024 Kameriksche Nessen. De Purperreiger is vooral een viseter, maar de Amerikaanse rivierkreeft wordt niet versmaad (eigen foto).

Reeuwijksche Plassen

Nieuwe vestiging. In 2024 is hier 1 nest gevonden in wilgenstruweel (K. van Eerde, SBB).

Ameide

Bestudering van de dronebeelden van 12 juni 2024 leverde 181-190 nesten op (P. van Horsen, J. van der Winden). 'Na een zeer hoog aantal nestelende purperreigers in 2023, was het aantal in 2024 weer vergelijkbaar met 2022 (170-185 nesten). De onzekerheidsmarge komt omdat er lege nesten aanwezig waren en van sommige nesten niet zeker was of ze in gebruik waren geweest.'²

---

² J. van der Winden, *Nestentelling reigers en lepelaars in de Zouweboezem voorjaar 2024*, Ecology, research & consultancy, 2024. Tabel 1 vermeldt 170 nesten.

Tabel 1 middelt: 2022 178, 2024 186 nesten.

Meerkerk

Een verrassende rietbroedplek! *Nieuwe vestiging* in 2023 met 1 nest, in 2024 al 22 nesten (K. van Eerde, SBB)! Waarschijnlijk hebben vogels afkomstig van de kolonie Ameide zich hier gevestigd.

Goudriaan

Nieuwe vestiging in de Alblasserwaard met in 2023 3 en in 2024 7 nesten in wilgenstruweel (K. van Eerden, SBB).

Kinderdijk

In 2024 de grootste Nederlandse kolonie met 215 nesten (R. Slagboom).

Alblasserwaard

Kraaienplas. In 2024 is het aantal op grond van drones en een grondtelling gesteld op 32 nesten (A. Kooij, R. Slagboom) en daarmee is het aantal broedparen van de laatste jaren constant te noemen.

Slingelandse Plassen. Op 7 juni is hier een groot braamstruweel doorgeworsteld met als resultaat minimaal 13 nesten (12 nesten met jongen van 1 à 2 weken oud en 1 nest met eieren, B. van de Wetering, A.W. van der Wal).

Lingedijk

Spijk. De Meidoorn-Zwarte els-kolonie is op 5 juni geteld: 22 nesten werden genoteerd (H. van der Kooij, A. van der Roest). Op 12 juni is deze kolonie – onwetend dat de nesten al geteld waren – nog een keer geïnventariseerd en wel zowel vanaf de grond en als vanuit de lucht met een drone met als resultaat 25 nesten (A. de Jong, D. van Braak). Het kan dat er na 5 juni nog een of enkele paren tot broeden zijn gekomen. Het is waarschijnlijker dat het bedronen van de relatief hoger gelegen nesten gewoon nauwkeuriger is en er kan ook makkelijker een wat groter gebied doorzocht worden.

Arkel. Hier leverde dronen zeker 5 nesten op.

Totaal dus 30 nesten. Terecht schrijven Albert de Jong en Daan van Braak: ‘Het getelde aantal nesten (langs de Lingedijk, HvdK) moet als minimum beschouwd worden omdat kleine vestigingen van Purperreigers gemakkelijk gemist kunnen worden.’³

Poederoijen

In het verleden heeft de Purperreiger gebroed in de Boezem van Brakel. De laatste jaren kon broeden hier niet worden vastgesteld, terwijl er in het broedseizoen altijd Purperreigers aanwezig waren. In 2024 wist Coen van Tuijl met een drone helderheid te verschaffen. In de Boezem van Brakel werden geen -purperreigernesten gezien. Wel in een arm van wat vroeger onderdeel van de Boezem was. De dronebeelden gaven vier nesten te zien in een gebied waar eerder ook al Purperreigers gezien waren: de Purperreiger broedt hier waarschijnlijk al een jaar of 2 (C. van Tuijl).

Discussie

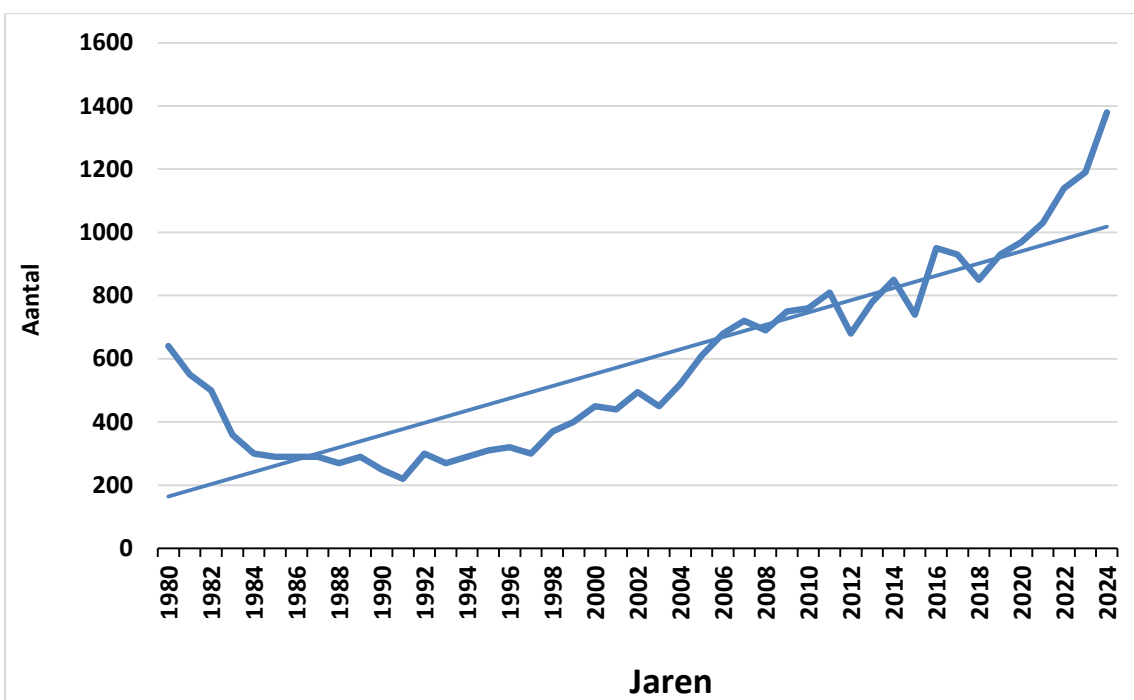
Continuering topjaren

---

³ A. de Jong en D. van Braak, Broedvogels van de westelijke Lingeoevers, het Lingebos en Beesdeveld in 2024. Sovon-rapport 2024/66.

Ik had nooit kunnen dromen dat het de Purperreiger in ons land zo voor de wind zou gaan. In de 2^e helft van de jaren tachtig en in de 1^e helft van de jaren negentig schommelde het aantal broedparen globaal steeds rond de 300. In 2024 ruim vier keer zo veel! De aantallen in tabel 1 spreken voor zich. Naast een veelal uitstekende bezetting van de bestaande kolonies, zijn er – en dat is bekend van groeiende populaties – ook nieuwe vestigingen bij gekomen. In 2023 is het broeden van de Purperreiger op vijf plekken voor het eerst vastgesteld: bij het Zwarte Water, bij Vinkeveen, bij Lopik, bij Meerkerk en bij Goudriaan. Voor 2024 konden drie nieuwe vestigingen worden genoteerd: in de Kleine Deelen, op de Reeuwijksche Plassen en bij Poederrijen.

Hierbij nog een opmerking. De indruk bestaat dat, ondanks de toename van het aantal broedparen van de Purperreiger in ons land, allerlei veldwaarnemingen nog steeds een goede jongen productie te zien geven. Ik weet wel, meten is weten, maar met name dronebeelden wettigen deze indruk.

Dankwoord, Sovon-effect

Alle tellers, alle informatieverstrekkers en alle betrokkenen – zoals gebruikelijk vermeld in de stukjes over de kolonies - zeg ik hartelijk dank. Heb ik uw bijdrage geen recht gedaan, geef het aan mij door.

De publicaties van de jaaroverzichten van de Purperreiger door Sovon hebben effect: vogelaars weten mij makkelijker te vinden en leveren mij nieuwe informatie! Zo stimuleren we elkaar. Dank daarvoor.

Ik hoop ook in 2025 van uw en jouw inventarisatiewerk en resultaten kennis te kunnen nemen.

* Ir. H. van der Kooij, Groenendaal 8, 4041 XX Kesteren (h.vdkooij@hetnet.nl), 17 dec. 2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
Friesland					
Lytse Deelen (kleine Deelen)					1-2
De Deelen	11	19	17	19	25
Brandemeer-Noord, Oldelamer	18	25	42	53	57
Brandemeer- Zuid (Heida)	5	6	4	4	11
Rottige Meenthe	0	3	0?	ng	0
Overijssel					
De Weerribben	18	17	0	0	0
De Wieden, Hoogwaterzone	104	96	142	136	197
De Wieden, diversen	(5)	(5)	ng	ng	ng
Zwarte Meer, Mandjeswaard	1	(1)	(1)	(2)	?
Zwarte Water, Veldiger buitenland				1	9
Mastenbroek-Noord	31	32	5	18	21
Mastenbroek-West	12	6	0	3	0
Noord-Holland					
Naardermeer	105	111	76 **	122	131
Breukeleveensche Plas	65	58	56	61	63
Waterleidingplas	3	4	4	0	13
Utrecht					
Vinkeveense Plassen				2	1
Kockengen		8	26	29	38
Kamerikse Nessen	49	47	57	50	58
Lopikerwaard, IJsselstein	11	13	20	23	27
Lopik, Lekuiterwaarden	0	0	0	9	13
Zuid-Holland					
Nieuwkoopse Pl., De Pot	66	64	62	59	65
Nieuwkoopse Pl., Oude Vaart	114	120	132	118	138
Reeuwijksche Plassen					1
Ameide	(135)	(150)	178	218	186
Goudriaan				3	7
Meerkerk				1	22
Kinderdijk	150	180	230	190	215
Alblasserwaard Kraaienas	25	32	31	32	32
Alblasserwaard Slingelandse Pl.	ng	ng	5*	10	13
Lingedijk ⁽¹⁾	(35)	(30)	(30)	(30)	30
Sliedrechtsche Biesbosch	2	0			
Poederrijen			+?	+?	4
Totaal circa	960	1030	1140	1190	1380

⁽¹⁾ Lingedijk = tussen Heukelum en Arkel ( ) = schatting ng = niet geteld * = minimaal (totaal Ameide voor 2021 gesteld op 150, voor Lingedijk 2021, 2022 en 2023 op 30, ** totaal Naardermeer voor 2022 gesteld op min. 100).

**Tabel 1 - Overzicht van de kolonies, gerangschikt naar provincie.
De totalen zijn afgerond op tientallen.**